

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Culturele dwalingen

Cliteur, P.B.

Citation

Cliteur, P. B. (2012). Culturele dwalingen. *Vrij Nederland*, 73, 48-48. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/19719>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/19719>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Reactie **Culturele dwalingen**

door Paul Cliteur

Frits Bolkestein begint zijn beschouwing over tolerantie met een prachtig verhaal over de handafdrukken van de vrouwen van de Nizam in het Golkonda-fort in Haiderabad die er na de dood van hun echtgenoot vrijwillig voor kozen levend te worden verbrand. Moeten we dit soort 'vrije keuzes' accepteren? En zo ja, waarom? Omdat het van 'tolerantie' zou getuigen?

Vervolgens neemt Bolkestein ons mee op een *tour d'horizon* langs niet alleen verschillende interpretaties van het tolerantiebegrrip, maar ook de excessen van het multiculturalisme. Daarbij scoort Bolkestein verschillende keren belangrijke punten, maar zijn beschouwing eindigt enigszins onbevredigend. 'Deze situatie dwingt ons voortdurend bewust te blijven van de ware betekenis van tolerantie en van de manier waarop dat begrip gebruikt én misbruikt wordt.'

Dat is mooi. Maar de lezer blijft ook wat verward achter. Want echt helderheid wat dan die ware betekenis van het tolerantiebegrrip zou inhouden, kan men alleen tussen de regels door in Bolkesteins analyse onderkennen.

Volgens mij zit het zo.

Zoals ik voor het eerst in *Moderne Papoea's* (2004) en meer uitgewerkt in *Dirk Verhofstadt in gesprek met Paul Cliteur* (2012) heb uiteengezet, heeft het klassieke tolerantiebegrrip betrekking op vrijheid van meningsuiting. Dat wil zeggen: het heeft betrekking op meningsuitingen (geen handelingen) van individuen (niet van groepen). Dit klassieke tolerantiebegrrip komt tot uitdrukking in de (overigens apocriefe) uitspraak van Voltaire dat je het in alles met iemand oneens kan zijn maar dat je moet blijven strijden voor het recht van die persoon om zijn mening te uiten. In de loop van de historische ontwikkeling is dat klassieke tolerantiebegrrip geperverteerd in het multiculturalistische tolerantiebegrrip. Het multiculturalistische tolerantiebegrrip betekent het taboe verklaren van elke kritiek op de cultuur van etnische en religieuze minderheden. Het accent verschuift ook van spreken (meningsuiting) naar handelen. En van het individu naar de groep.

Een groot deel van de voorbeelden van Bolkestein en anderen is daaraan ontleend. Het gaat om verwerpelijke culturele praktijken die door de vingers worden gezien omdat het praktijken van minderheden zijn. Het stenigen van vrouwen en homoseksuelen, het besnijden van meisjes en jongens, het verbranden van weduwen, het uithuwelijken van vrouwen, eerwraak, het onverdoofd laten slachten van dieren door religieuze minderheden, poging tot moord op cartoonisten en het liquideren van filmmakers en cabaretiers. Het zijn allemaal zaken die in abstracto wel door de weldenkende progressieve intellectueel worden afgewezen, maar als die praktijken door religieuze minderheden worden gepraktiseerd, dan blijkt het ineens allemaal heel moeilijk te liggen. Dan vraagt de multiculturalist zich af of die praktijken wel zo veel voorkomen.

Bovendien: in het Westen komen toch ook nare dingen voor? Verder: werkt het aandacht geven aan deze zaken geen negatieve beeldvorming rond minderheden in de hand? En: zijn de mensen die dit aan de kaak stellen niet 'rechts'?

Er blijkt een heel arsenaal aan vluchtwegen te bestaan.

Frits Bolkestein heeft vanaf het begin van de jaren negentig inconsistent multiculturalistisch gekronkel afgewezen. Hij heeft maar twee blinde vlekken: onverdoofd ritueel slachten en jongensbesnijdenis. Dat deze laatste twee praktijken ook in het rijtje culturele dwalingen thuishoren, ziet hij (nog) niet.